Informatiebrief voor gemeenteraden Noord-Hollandse Norm Weerbare Overheid

Achtergrond en context
De afgelopen jaren hebben provincie en gemeenten in Noord-Holland gezamenlijk gewerkt aan het vergroten van onze weerbaarheid tegen criminele ondermijning en andere vormen van ontwrichtend gedrag. Dit is urgenter dan ooit. Voorbeelden uit het nieuws tonen aan hoe wijdverspreid en complex de dreigingen zijn geworden. Denk aan corruptie, cyberaanvallen, fraude met overheidsmiddelen, en de toenemende agressie en intimidatie richting bestuurders en ambtenaren. Deze dreigingen raken de kern van ons openbaar bestuur, ook in uw gemeente.

Daarnaast zien we een groeiend aantal incidenten die direct gericht zijn op volksvertegenwoordigers, zoals raadsleden. Van intimidatie op sociale media tot bedreigingen aan huis. Deze situaties brengen niet alleen de veiligheid van bestuurders in gevaar, maar ook de integriteit van het openbaar bestuur zelf.

Het versterken van de weerbaarheid van gemeenten en provincie is daarom cruciaal. Samen moeten we een sterk, eensgezind front vormen tegen deze dreigingen. Een integere en betrouwbare overheid is immers de basis van een rechtvaardige, stabiele en goed functionerende democratische samenleving.

De Noord-Hollandse Norm: Een gezamenlijk fundament voor een weerbare overheid
Een gezamenlijke norm is de logische volgende stap om de opgedane ervaringen te bundelen tot een samenhangend geheel. Om deze reden is onder regie van de provincie de Noord-Hollandse Norm Weerbare Overheid ontwikkeld. De norm is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met gemeenten en de Regionale Informatie en Expertisecentra (RIEC). De norm is primair bedoeld voor de gemeentelijke en de provinciale organisatie.

Met de norm wordt beoogd de weerbaarheid van zowel de provincie als gemeenten verder te versterken om zo een sterk en samenhangend front te vormen tegen eerder genoemde ondermijnende tendensen. De norm is geen startpunt maar een samenhangend geheel van richtlijnen dat de al ingezette maatregelen versterkt en structureert. Het biedt concrete handvatten voor het herkennen, voorkomen en bestrijden van diverse vormen van ondermijnende activiteiten.

Inhoud van de norm
De norm bestaat uit een set uitgangspunten gericht op 6 hoofdthema's: 1) Bewustwording & Organisatie, 2) Integriteit & Veilige Werkomgeving, 3) Veilige Publieke Taak, 4) Informatiepositie & Informatiebeveiliging, 5) Beleid & Handhaving, 6) Communicatie. Deze norm gaat verder dan alleen weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit; ze richt zich ook op het beschermen van overheidsdiensten en het waarborgen van een integere werkomgeving. Naast het tegengaan van criminele infiltratie, biedt de norm handvatten om andere dreigingen van buitenaf te weren, zoals cyberaanvallen, corruptie en het misbruik van overheidsmiddelen. Het versterken van de weerbaarheid van zowel gemeenten als de provincie helpt om een sterk en samenhangend front te vormen tegen deze risico's. De norm gaat over het WAT, de gemeente over het HOE.

Waarom is deze norm noodzakelijk?
De Noord-Hollandse Norm Weerbare Overheid stelt ons in staat om adequaat te reageren op de toenemende dreigingen van buitenaf. De norm stelt ons in staat om als gemeente samen met andere gemeenten en de provincie een uniform basisniveau van weerbaarheid te bereiken. Dit voorkomt verschillen in aanpak en zorgt ervoor dat we elkaar versterken. Door samen te werken, kunnen we capaciteit en kennis optimaal benutten, en zorgen we ervoor dat we als organisaties goed voorbereid zijn op de dreigingen van buitenaf. Door gezamenlijk op te trekken, zorgen we ervoor dat er geen zwakke schakels ontstaan en dat we eenheid uitstralen in de bescherming van ons bestuur.

Het doel van de norm is om een gedeelde basis te creëren waarmee organisaties elkaar kunnen verstreken in de implementatie en verdere ontwikkeling. De norm valt nadrukkelijk niet onder interbestuurlijk toezicht. Het vaststellen van een basisniveau biedt gemeenten en provincie de kans om gezamenlijk op te trekken in de aanpak van weerbaarheid, waarbij elke organisatie werkt vanuit haar eigen verantwoordelijkheid en specifieke context. Door eenduidige uitgangspunten te definiëren, voorkomen we dat het wiel telkens opnieuw wordt uitgevonden en kunnen we beschikbare middelen en capaciteit optimaal benutten. Om inzicht te creëren in de mate van conformiteit kan iedere gemeente gebruik maken van een format voor een implementatieoverzicht.

Wat betekent de norm voor u als raadslid?
U bent als raadslid een cruciaal onderdeel van het lokaal bestuur en hebt daarbij een belangrijke rol. De norm maakt duidelijk dat weerbaarheid een gedeelde verantwoordelijkheid is. Volksvertegenwoordigers, ambtenaren en bestuurders moeten hierin samen optrekken. De norm is bedoeld om zowel ambtenaren, bestuurders als volksvertegenwoordigers te beschermen en te ondersteunen in hun taak. U bewaakt en stimuleert de implementatie van de norm en ondersteunt maatregelen die bijdragen aan een veilige en integere werkomgeving.

Uw veiligheid en de bescherming van uw integriteit zijn essentieel voor de werking van de democratie. Deze norm biedt daarom ook duidelijke richtlijnen en instrumenten om u als raadslid te beschermen tegen bedreigingen, manipulatie, en ondermijnende invloeden van buitenaf. Door als raad het gesprek hierover aan te gaan, kunnen we met elkaar zorgen voor een weerbare overheid.

Planning en uitvoering

- De norm is op 17 december 2024 door het college vastgesteld.
- Gezien de impact op zowel de organisatie als volksvertegenwoordigers informeert het college de raad over de norm.
- Jaarlijkse rapportages via de regulier P&C cyclus geven inzicht in de voortgang, waardoor u als raad het gesprek met het college kunt blijven voeren over verdere stappen en verbeteringen.
- In het vierde kwartaal van 2027 organiseren het RIEC en de provincie een evaluatiemoment voor de Noord-Hollandse Norm. Op basis hiervan kan de norm verder worden aangepast of aangescherpt waar nodig.

Tot slot: een blijvende inzet voor een weerbare overheid
Het versterken van de weerbaarheid van onze overheid is geen eenmalige inspanning, maar een proces dat continu aandacht en inspanning vergt. De dreigingen waar we mee te maken hebben, veranderen constant en vragen om blijvende waakzaamheid. Door gezamenlijk te werken aan de implementatie van de Noord-Hollandse Norm Weerbare Overheid, beschermen we niet alleen onze ambtenaren en bestuurders, maar ook onze democratie en de rechtsstaat.

Wij rekenen op uw inzet en actieve betrokkenheid bij de uitvoering van deze norm. Door uw steun kunnen we ervoor zorgen dat onze gemeente – en daarmee de provincie als geheel – weerbaar blijft tegen verschillende vormen van ondermijning.